

'Wagner bleek niet zo eng als ik dacht'

Helena Koonings won bij het IVC een stipendium bij de Bayreuther Festspiele

door Minze bij de Weg

Moet je ervaring hebben met het zingen van Wagner om op een concours als het IVC in 's Hertogenbosch kans te maken op een Wagnerprijs? Helemaal niet. Toen Helena Koonings zich dit jaar aanmeldde voor het Internationaal Vocalisten Concours had ze geen noot Wagner op haar repertoire staan. Toch kreeg ze aan het eind een extra Wagnerprijs toegekend, een stipendium bij de Bayreuther Festspiele. De Wagnerjury zei over haar: 'Een zangeres die zich in het meer dramatische en Wagnervak mogelijk verder zou kunnen ontplooiën'.

Het was aan Annett Andriessen, tot dit jaar directeur van het IVC en een ervaren Wagnerzangeres, te danken dat Helena Koonings zich aanmeldde.

'Zij kwam naar de Dutch Nationale Opera Academy (DNOA) waar ik studeer voor een sessie auditietraining. Ze zei tegen mij: het lijkt me goed om aan het IVC mee te doen en ook te kijken naar de Wagnerprijs. Dat heb ik een beetje lacherig van tafel geveegd, maar mijn docent was er meteen enthousiast over. Ik heb het een beetje voor me uit geschoven tot het IVC echt wilde weten of ik wel of niet mee wilde doen. Toen heb ik de knoop doorgehakt en met een coach een hele week aan twee aria's gewerkt.'

Het ging om de aria's 'Einsam in trüben Tagen' uit *Lohengrin* en 'O Sachs! Mein Freund!' uit *Die Meistersinger von Nürnberg*. Tot dat moment kende Helena het repertoire van Wagner nauwelijks.

'Ik kende de *Wesendonck Lieder* een beetje en ik had een keer *Tristan und Isolde* gezien in Den Haag. Dat vond ik toen echt ontzettend zwaar, heel moeilijk slikken. Dat viel mij koud op het dak. En een keertje een dvd van *Lohengrin*. Daar hield het mee op. Mijn eigen docent die veel Wagner heeft gezongen zei: begin nou eens, ga het studeren. Daar heb ik altijd nee tegen gezegd en ik ben in plaats van Wagner Strauss gaan doen. Dat vond ze dan ook wel goed. Ik had een soort verbolgen idee wat het inhoud een Wagnerzanger te zijn. Hard en hoog en verder is het alleen maar lawaai.'

Wagner kan toch heel lyrisch zijn.

'Ja, daar kom ik nu achter na jaren ertegen vechten. Toen ik die Elsa begon in te studeren zat ik heel gefrustreerd in mijn studeerkamer, want ik vond het eigenlijk te lang en een beetje saai. Toen zag ik dat er overal pianissimo en piano stond. Ik dacht hoe kan dat, het is toch Wagner? In het begin, toen ik het heel plat aan het studeren was deed het me met de pianobegeleiding nog het meest denken aan een Schumannlied. Het zijn natuurlijk wel lange lijnen, het is een lange zit zo'n aria, maar ik had steeds meer het idee dat het haalbaar was. Dus eigenlijk bleek Wagner niet zo eng als ik dacht.'

Huiverig

Viel het IVC je mee?

'Alleszins. Na de eerste ronde dacht ik: die Elsa is goed te doen. Daar heb ik ook goede reacties op gehad. Eva is meer uitbundig, kort maar krachtig. Maar omdat ik Hans Eijsackers had als pianist voelde ik me veilig in mijn muzikale duo. Wat me nog het meest bijbleef van die Eva: ik was klaar, we liepen het podium af en we moesten een beetje lachen, zo van nou dan zijn we klaar, het ging eigenlijk heel snel.'

De jury vond dat je een stem hebt die zich in de richting van Wagner zou kunnen ontwikkelen. Kan je daar wat mee?

‘Ja, in die zin dat je eraan begint te studeren en het vaker aanbiedt. Natuurlijk moet ik erin groeien en me verdiepen in de Wagneriaanse stijl. Als ik een stuk zing wil ik weten waar het zit in de opera, wat de geschiedenis van de compositie is. Bij Wagner heb ik daar nog veel werk aan. Waar ik huiverig voor ben is dat je de mensen de indruk geeft dat dit het enige is dat je wilt doen. Ik wil er wel mee verder, maar ook met Mozart, Strauss en Puccini. Wagner is een nieuw ding, ik moet er meer aan snuffelen. Als het in mijn toekomst ligt, het is nog wel een grote *als*, dan wil ik eerst andere dingen gedaan hebben.’

Was het zingen in 's Hertogenbosch intimiderend?

‘Je bent altijd zenuwachtig maar voor mij hielp het dat er publiek zat, niet alleen zo’n rijtje tafels met juryleden. Ik heb sommige mensen uit het publiek aangekeken en in Elsa’s tribunaal veranderd. De jury en de jurytafel sloeg ik maar over, dat was toch iets te confronterend. Maar de sfeer is niet intimiderend. Als je de jury tegenkomt in de lift, dan vragen ze hoe je je voelt. Iedereen is heel vriendelijk.’

Krijg je feedback?

‘Je kon je opgeven voor een feedbacksessie. Ik had feedback van Andrew Watts, Dunja Vejzovic en Kiri te Kanawa. Ze zijn ook oprecht. Met de intendanten kom je niet echt in contact, alleen met de zangers. En ik heb meegedaan aan de masterclass van Kiri te Kanawa op vrijdag in Den Bosch en aan de auditiemasterclass van Roberta Alexander en Hein Mulders. De masters kiezen hun eigen leerlingen uit de aanmeldingen.’

Bikkelen, zingen en drama

Helena Koonings studeert aan de Dutch National Opera Academy, een gezamenlijke opleiding van de conservatoria van Amsterdam en Den Haag. Wat leer je op zo’n opleiding?

‘Vooral bikkelen, zangles, repertoirecoaching en drama. In je tweede jaar moet je een thesis schrijven. Ook krijgen we les in anatomie en lichaamsbeweging. Elke dinsdag hebben we een heel blok bewegingsles waarin je leert je lichaam goed te gebruiken, een soort acteren maar dan alleen met je lijf. Dat je leert welk effect bewegen heeft, dat je stamina opbouwt voor als je lang op het podium staat. Ik heb gekozen voor deze opleiding omdat ik wist dat ze twee grote en een kleine productie per jaar doen. Het is als jonge zanger moeilijk een cv op te bouwen. Als je constant audities moet doen krijg je een klein rolletje. Nu heb ik drie rollen op mijn cv erbij in een jaar. Dat is voor iemand die net van zijn bachelor afkomt anders niet te doen. Dat wil niet zeggen dat opera mijn enige interesse is. Ik wil zeker een lied- en concertrepertoire daarnaast houden.’

Volgend jaar ben je klaar en dan?

‘Een pijnlijk vraag. Wat ik eigenlijk moet doen is dit jaar op auditie gaan. Bij operastudio’s, dat zijn betaalde leerplekken in bijvoorbeeld Berlijn, Wenen, München, Stuttgart of Amsterdam. Of een plaats in een klein operahuis in het ensemble zoeken, dat lijkt me tof.’

Volle lyrische sopraan

Nog even terug naar Wagner zingen. Omschrijf je stemtype eens.

‘Ik noem mezelf een beetje ambivalente sopraan. Iedereen roept spinto tegen me maar ik vind dat ze een beetje rustig moeten doen. Op dit moment zeg ik: ik ben een volle lyrische sopraan. Ik vind het voorbarig om mezelf een volle spinto te noemen. Het komt wel denk ik, maar over een paar jaar.’

Een grote stem kortom?

‘Wel een vrij groot instrument, maar het kan altijd erger.’

Zangers met een grote stem klagen vaak dat ze op de opleiding te klein worden gehouden.

‘Dat geldt gelukkig niet voor mijn docent, maar het verplichte koorvak op het conservatorium in Utrecht was altijd de hel voor mij. Ze vonden mij veel te hard. In mijn vierde jaar ben ik begonnen met playbacken en toen zei de docent: ja, nou is het goed. Ik ben toen ook alt gaan zingen omdat hij mij te hard vond bij de sopranen. Leerlingen om mij heen zeiden altijd: je bent echt een brandalarm. Maar hier op de DNOA opleiding is het niet zo. Ik heb fantastische coaches en docenten. Die komen uit het operavak en weten dat je er niet komt met een Bach-geluid. Verschil moet er wezen.’